

Διακήρυξη των Αρχών για την Ανοχή*

Προοίμιο

Έχοντας κατά νου πως ο Χάρτης των Ηνωμένων Εθνών αναφέρει ότι «εμείς οι λαοί των Ηνωμένων Εθνών, αποφασισμένοι να σώσουμε τις ερχόμενες γενεές από τη μάστιγα του πολέμου, να διακηρύξουμε και πάλι την πίστη μας στα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα, στην αξιοπρέπεια και στην αξία του ανθρώπου, στα ίσα δικαιώματα ανδρών και γυναικών και μεγάλων και μικρών εθνών... και γι'αυτούς τους σκοπούς να δείχνουμε ανοχή και να ζούμε ειρηνικά ο ένας με τον άλλον σαν καλοί γείτονες»,

Υπενθυμίζοντας ότι το Προοίμιο του Καταστατικού της UNESCO που υιοθετήθηκε στις 16 Νοεμβρίου 1945 αναφέρει ότι η ειρήνη για να μην αποτύχει πρέπει να θεμελιωθεί στην πνευματική και ηθική αλληλεγγύη της ανθρωπότητας

Υπενθυμίζοντας επίσης πως η Οικουμενική Διακήρυξη Δικαιωμάτων του Ανθρώπου επιβεβαιώνει ότι όλοι έχουν ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας (Άρθρο 18), πεποίθησης και έκφρασης (Άρθρο 19), και πως η εκπαίδευση οφείλει να προάγει την κατανόηση, την ανοχή και την φιλία μεταξύ όλων των κρατών, φυλετικών ή θρησκευτικών ομάδων (Άρθρο 26),

Σημειώνοντας σχετικές διεθνείς πράξεις όπως:

Το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα,

Το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα,

Τη Σύμβαση για την Εξάλειψη Όλων των Μορφών Φυλετικών Διακρίσεων,

Τη Σύμβαση για την Πρόληψη και την Τιμωρία του Εγκλήματος της Γενοκτονίας,

Τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού,

Τη Σύμβαση του 1951 σχετικά με το Καθεστώς των Προσφύγων και το Πρωτόκολλο της του 1967 καθώς και τις περιφερειακές πράξεις,

Τη Σύμβαση για την Εξάλειψη Όλων των Μορφών Διάκρισης κατά των Γυναικών,

Τη Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων και Άλλων Μορφών Σκληρής, Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας,

Τη Διακήρυξη για την Εξάλειψη Κάθε Μορφής Μη-Ανοχής Λόγω Θρησκείας ή Πεποιθήσεως,

Τη Διακήρυξη για τα Δικαιώματα των Ατόμων που ανήκουν σε εθνικές ή εθνοτικές, θρησκευτικές και γλωσσικές μειονότητες,

Τη Διακήρυξη για τα Μέτρα Εξάλειψη της Διεθνούς Τρομοκρατίας,

Τη Διακήρυξη και το Πρόγραμμα Δράσης της Βιέννης που υιοθετήθηκε στην Παγκόσμια Διάσκεψη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου,

Τη Διακήρυξη και το Πρόγραμμα Δράσης της Κοπεγχάγης που υιοθετήθηκε στην Παγκόσμια Σύνοδο της Κοινωνικής Ανάπτυξης,

Τη Διακήρυξη της UNESCO για τη Φυλή και τη Φυλετική Διάκριση,

Τη Σύμβαση και τη Σύσταση της UNESCO κατά των Διακρίσεων στην Εκπαίδευση,

Έχοντας κατά νου τους στόχους της Τρίτης Δεκαετίας για την Εξάλειψη Ρατσισμού και των Φυλετικών Διακρίσεων, την Παγκόσμια Δεκαετία για την Εκπαίδευση στα

* Η Διακήρυξη των Αρχών για την Ανοχή υιοθετήθηκε στις 16 Νοεμβρίου 1995 κατά την 28^η Σύνοδο της Γενικής Διάσκεψης της UNESCO στο Παρίσι. Η μετάφραση έχει γίνει, από την Δρ. Καλλιόπη Χαϊνογλου, (υπό διορισμό) Λέκτορα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Θεσμών, Συνεργάτιδα της Έδρας UNESCO, και του κ. Ζαφείρη Τσιφτζή, υποψήφιου μεταπτυχιακού φοιτητή, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της Έδρας UNESCO Διαπολιτισμικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας

Δικαιώματα του Ανθρώπου, και τη Διεθνή Δεκαετία για τους Αυτόχθονες Λαούς του Κόσμου,

Λαμβάνοντας υπόψη τις συστάσεις των περιφερειακών διασκέψεων που διοργανώνονται στο πλαίσιο του Έτους των Ηνωμένων Εθνών για την Ανοχή σύμφωνα με την Απόφαση της Γενικής Διάσκεψης της UNESCO (27C/Resolution 5.14), καθώς και των καταληκτικών παρατηρήσεων και των συστάσεων άλλων διασκέψεων και συναντήσεων που διοργανώνονται από τα κράτη μέλη στο πλαίσιο του προγράμματος του Έτους των Ηνωμένων Εθνών για την Ανοχή,

Εκφράζοντας ανησυχία για την συνεχόμενη αύξηση των φαινομένων μη-ανοχής, βίας, τρομοκρατίας, ξενοφοβίας, επιθετικού εθνικισμού, ρατσισμού, αντισημιτισμού, αποκλεισμού, περιθωριοποίησης και διακρίσεων σε βάρος εθνικών, εθνοτικών, θρησκευτικών και γλωσσικών μειονοτήτων, προσφύγων, μεταναστών εργαζομένων, μεταναστών και ευπαθών ομάδων στις κοινωνίες, όπως και πράξεων βίας και εκφοβισμού σε βάρος όσων απολαμβάνουν την ελευθερία γνώμης και έκφρασης, δηλαδή όλων των φαινομένων που απειλούν την ειρήνη και τη δημοκρατία σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο και που θέτουν εμπόδια στην ανάπτυξη,

Υπογραμμίζοντας ότι τα κράτη μέλη έχουν ευθύνη να αναπτύξουν και να ενθαρρύνουν τον σεβασμό ως προς τα δικαιώματα του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών για όλους, χωρίς καμία διάκριση ως προς τη φυλή, το φύλο, τη γλώσσα, την εθνική καταγωγή, την θρησκεία ή την αναπηρία, και να καταπολεμήσουν τη μη-ανοχή.

Υιοθετούμε και αποφασίζουμε αυτή τη Διακήρυξη των Αρχών για την Ανοχή,

Αποφασισμένοι να χαράξουμε μέτρα θετικής δράσης για την προαγωγή της ανοχής στις κοινωνίες μας, επειδή η ανοχή δεν αποτελεί μόνο μια πολύτιμη αρχή, αλλά μια επιταγή για τη θεμελίωση της ειρήνης και για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη όλων των ανθρώπων.

Διακηρύττουμε τα κάτωθι:

Άρθρο 1 - Έννοια της Ανοχής

1.1 Η ανοχή είναι σεβασμός, αποδοχή και εκτίμηση στην πλούσια πολυμορφία των πολιτισμών όλου του κόσμου, των εκφράσεων μας και των τρόπων του να είσαι άνθρωπος. Η γνώση, η εξωστρέφεια, η επικοινωνία και η ελευθερία της σκέψης, πεποίθησης και πίστης ενισχύουν την ανοχή. Ανοχή σημαίνει αρμονία με τη διαφορετικότητα. Δεν είναι απλώς μια ηθική υποχρέωση αλλά μια πολιτική και νομική επιταγή. Η Ανοχή, η αρετή με την οποία η ειρήνη καθίσταται δυνατή, συμβάλλει στην αντικατάσταση του πολιτισμού του πολέμου από τον πολιτισμό της ειρήνης.

1.2 . Η ανοχή δεν είναι υπαναχώρηση, συγκατάβαση ή ιδιοτροπία. Πάνω από όλα η ανοχή είναι μια δραστήρια στάση που υποδαυλίζεται από την αναγνώριση της οικουμενικότητας των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών των άλλων. Σε καμία περίπτωση δεν αποτελεί δικαιολογία για τις παραβιάσεις αυτών των θεμελιωδών αξιών. Όλοι, τα άτομα, οι ομάδες και τα κράτη, οφείλουν να επιδεικνύουν ανοχή.

1.3 Η ανοχή αποτελεί ευθύνη όλων μας γιατί υποστηρίζει τα ανθρώπινα δικαιώματα, τον πλουραλισμό (συμπεριλαμβανομένου του πολιτισμικού πλουραλισμού), τη δημοκρατία και τον κανόνα δικαίου. Η ανοχή ισοδυναμεί με την απόρριψη του

δογματισμού και της απολυταρχίας και επιβεβαιώνει τους κανόνες που θεσπίζονται από τις πράξεις διεθνούς προστασίας δικαιωμάτων του ανθρώπου.

1.4. Σύμφωνα με τον σεβασμό για τα δικαιώματα του ανθρώπου, η ανοχή δεν ισοδυναμεί με την ανοχή της κοινωνικής αδικίας ή το να «κλείνεις τα αυτιά σου» ή να προσπαθείς να «σωπάσεις» τις πεποιθήσεις του άλλου. Ανοχή σημαίνει να είναι κάποιος ελεύθερος και να μπορεί να υποστηρίζει τις πεποιθήσεις του και να αποδέχεται πως και οι άλλοι μπορούν να κάνουν το ίδιο. Ανοχή σημαίνει πως οι όλοι οι άνθρωποι έχουν το δικαίωμα να ζουν ειρηνικά και να διατηρούν όλα τα χαρακτηριστικά τους, αποδεχόμενοι το γεγονός πως είναι από την φύση τους διαφορετικοί ως προς την εμφάνιση, κατάσταση, ομιλία, συμπεριφορά και τις αξίες τους, να έχει το δικαίωμα να ζει και να υπάρχει όπως και αυτοί. Επίσης, ανοχή είναι να μην επιβάλλει κάποιος τις απόψεις τους στους άλλους.

Άρθρο 2 - Κρατικό Επίπεδο

2.1. Σε κρατικό επίπεδο η ανοχή απαιτεί δίκαιη και αμερόληπτη νομοθεσία, επιβολή του νόμου και δικαστικές και διοικητικές διαδικασίες. Επίσης προϋποθέτει την παροχή οικονομικών και κοινωνικών ευκαιριών σε κάθε άτομο χωρίς διάκριση. Η περιθωριοποίηση και ο κοινωνικός αποκλεισμός μπορεί να οδηγήσουν στον φανατισμό, την έχθρα και τη δυσανεξία.

2.2. Για μια πιο ανεκτική κοινωνία, τα κράτη πρέπει να κυρώσουν όλες τις συμβάσεις διεθνούς προστασίας δικαιωμάτων του ανθρώπου και να υιοθετήσουν νέους νόμους όπου κρίνεται απαραίτητο προκειμένου να διασφαλιστεί η ισότητα στην μεταχείριση και την παροχή ίσων ευκαιριών σε όλες τις ομάδες και τα μέλη της κοινωνίας.

2.3 Για τη διασφάλιση της διεθνούς αρμονίας κρίνεται απαραίτητο τα άτομα, οι κοινότητες και τα κράτη να δέχονται και να σέβονται τον πολυπολιτισμικό χαρακτήρα της παγκόσμιας ανθρώπινης οικογένειας. Δεν μπορεί να υπάρξει ειρήνη δίχως ανοχή, και δεν μπορεί να υπάρξει ανάπτυξη ή δημοκρατία δίχως ειρήνη.

2.4 Η περιθωριοποίηση των ευπαθών ομάδων και ο αποκλεισμός τους από διαδικασίες κοινωνικής και πολιτικής συμμετοχής μπορεί να αποτελεί μια έκφραση της μη-ανοχής καθώς και μορφή βίας και διάκρισης σε βάρος αυτών των ομάδων. «Όλοι οι άνθρωποι και όλες οι ομάδες έχουν το δικαίωμα να είναι διαφορετικοί», όπως επιβεβαιώνεται από την Διακήρυξη για την Φυλή και την Φυλετική Προκατάληψη (Άρθρο 1.2)

Άρθρο 3 – Κοινωνικές Διαδικασίες

3.1. Στη σύγχρονη πραγματικότητα η ανοχή είναι απαραίτητη περισσότερο από ποτέ. Είναι η εποχή που χαρακτηρίζεται από την παγκοσμιοποίηση της οικονομίας και την ολοένα αυξανόμενη κινητικότητα, επικοινωνία, ένταξη και αλληλεξάρτηση, τις μεγάλες μεταναστευτικές ροές και μετακίνηση πληθυσμών, αστικοποίηση και αλλαγή των κοινωνικών προτύπων. Εφόσον κάθε μέρος του πλανήτη μας χαρακτηρίζεται για την πολυμορφία του, η αυξανόμενη μη-ανοχή και η ένταση αποτελεί κίνδυνο για κάθε περιοχή. Δεν απειλεί μόνο ένα κράτος αλλά την οικουμένη.

3.2. Η ανοχή είναι απαραίτητη μεταξύ ατόμων τόσο σε επίπεδο οικογένειας όσο και σε επίπεδο κοινότητας. Η προώθησή της ανοχής και η διαμόρφωση στάσης ειλικρίνειας ειλικρίνειας, η αμοιβαία ακρόαση και η αλληλεγγύη πρέπει να πραγματώνονται σε σχολεία και πανεπιστήμια, και μέσω της μη-επίσημης εκπαίδευσης, στο σπίτι και στον εργασιακό χώρο. Τα μέσα επικοινωνίας είναι σε θέση να διαδραματίσουν έναν εποικοδομητικό ρόλο στη διευκόλυνση του ελεύθερου και ανοιχτού διαλόγου και συζήτησης, τη διάδοση των αξιών της ανοχής, και να δώσουν έμφαση στους κινδύνους της αδιαφορίας απέναντι σε αδιάλλακτες ομάδες και ιδεολογίες.

3.3. Όπως υποδεικνύεται από την Διακήρυξη για τη Φυλή και τη Φυλετική Προκατάληψη επιβάλλεται η λήψη μέτρων για τη διασφάλιση της ισότητας στην αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα των ατόμων και των ομάδων. Συγκεκριμένα, ευπαθείς ομάδες που είναι κοινωνικά ή οικονομικά μειονεκτούσες χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής. Ως εκ τούτου, τα κράτη οφείλουν να λαμβάνουν νομοθετικά μέτρα και μέτρα κοινωνικής προστασίας, ειδικά ως προς τη στέγαση, την εργασία και την υγεία, με σκοπό το σεβασμό της αυθεντικότητας του πολιτισμού και των αξιών και τη διευκόλυνση της κοινωνικής και εργασιακής ένταξης τους, ειδικά μέσω της εκπαίδευσης.

3.4. Οι αντιδράσεις της διεθνούς κοινότητας σε αυτήν την παγκόσμια πρόκληση θα πρέπει να συντονίζονται βάσει σχετικών επιστημονικών μελετών και δικτύωσης του επιστημονικού και μη κόσμου, συμπεριλαμβάνοντας και την ανάλυση των αιτιών και την μελέτη αποτελεσματικών μέτρων αντιμετώπισης της μη-ανοχής στο πλαίσιο των Κοινωνικών Επιστημών, καθώς και την έρευνα και τους μηχανισμούς ελέγχου χάραξης πολιτικής και νομοθεσίας των κρατών μελών.

Άρθρο 4 – Εκπαίδευση

4.1 Η εκπαίδευση είναι το πιο αποτελεσματικό μέσο για την πρόληψη της ανοχής. Το πρώτο βήμα για την εκπαίδευση για την ανοχή είναι να διδάσκει τους ανθρώπους ποια είναι τα δικαιώματα και οι ελευθερίες τους, έτσι ώστε να γίνονται σεβαστά και να προωθούν την επιθυμία να σέβονται τα δικαιώματα των άλλων.

4.2 Η Εκπαίδευση για την Ανοχή πρέπει να θεωρείται επιτακτική ανάγκη. Γι' αυτό κρίνεται απαραίτητη η συστηματική προώθηση και η ορθή διδασκαλία της ανοχής που θα εξετάζει τις πολιτιστικές, κοινωνικές, οικονομικές, πολιτικές και θρησκευτικές πηγές ανοχής – βασικές αιτίες της βίας και του αποκλεισμού. Η εκπαιδευτική πολιτική και τα εκπαιδευτικά προγράμματα πρέπει να συμβάλλουν στην ανάπτυξη της κατανόησης, αλληλεγγύης και ανοχής μεταξύ των ατόμων, ανάμεσα στις εθνικές, κοινωνικές, πολιτιστικές, θρησκευτικές και γλωσσικές ομάδες και έθνη.

4.3 Η Εκπαίδευση για την ανοχή πρέπει να στοχεύει στην αντιμετώπιση των επιρροών που μπορεί να οδηγήσουν στον φόβο και τον αποκλεισμό, και πρέπει να βοηθήσει τους νέους να αναπτύξουν ικανότητες για ανεξάρτητη κριτική σκέψη και ηθικό συλλογισμό.

4.4 Δεσμευόμαστε να υποστηρίξουμε και να υλοποιήσουμε όλα τα προγράμματα κοινωνικών επιστημών για την έρευνα και την εκπαίδευση της ανοχής, των δικαιωμάτων του ανθρώπου και της μη-βίας. Αυτό σημαίνει ειδική προσοχή στη

βελτίωση της κατάρτισης των εκπαιδευτικών, του προγράμματος σπουδών, του περιεχομένου των εγχειριδίων και των μαθημάτων και άλλου εκπαιδευτικού υλικού συμπεριλαμβανομένου και των νέων τεχνολογιών της εκπαίδευσης, με σκοπό η εκπαιδευτική φροντίδα και οι υπεύθυνοι πολίτες να είναι ανοιχτοί σε άλλους πολιτισμούς, και σε θέση να εκτιμούν την αξία της ελευθερίας, του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και διαφορετικότητας, και να προλαμβάνουν συγκρούσεις ή και να τις επιλύουν με ειρηνικά μέσα.

Άρθρο 5 – Δέσμευση για δράση

Δεσμευόμαστε για την προαγωγή της ανοχής και της μη-βίας μέσω προγραμμάτων και μηχανισμών στο πλαίσιο της επιστήμης της εκπαίδευσης, πολιτισμού και επικοινωνίας.

Άρθρο 6- Παγκόσμια Μέρα Ανοχής

Διακηρύττουμε την 16^η Νοεμβρίου ως την ετήσια Παγκόσμια Ημέρα Ανοχής με σκοπό την ενημέρωση του ευρύτερου κοινού σχετικά με τους κινδύνους που ελλοχεύει η μη-ανοχή και την επιβεβαίωση της δέσμευσης για δράση σχετικά με την προαγωγή της ανοχής και την εκπαίδευση σε θέματα που άπτονται της ανοχής.